

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Gospodarska izobrazba domobranskega vojaštva.

Večji del avstrijsko-ogrskega vojaštva pripada izvzemši izhajajočega iz centralnih in pa takih mest, kjer pred vsem industrija procvita, kmečkemu stanu. Blagor kmečkega stanu, kateri tvori brez dvoma največji in najčilejši kontingent naše armade, je iz tega samoumevnega vzroka tudi vojaški centralni oblasti gotovo pri srcu. V vojaški ustavi najdemo že predpis, kateri brani propad takih večjih domačij, ki so osirotele — katerih mladeniške lastnike dediče obvaruje pred triletno prezentno službo — s tem, da jih uvrstuje v dopolnilno rezervo. Na ta način jim je omogočeno obdelovanje lastne ljubljene zemlje s svojimi močmi.

Vojaška ustava dovoljuje dokončanim učencem kmetijskih šol, da se tretje leto puščajo na stalen dopust, da zamorejo toraj tretje leto svoj poklic izvrševati bodisi na očetovski lastnini, bodisi kakor gospodarski uslužbenci na tujih posestvih.

V zadnjih letih smo gotovo z veseljem pozdravili naredbo naših vojnih ministerstev, katera so želji in zahtevi naših kmetijskih zastopnikov v državnem zboru v tem privolila, da se gospodarski sinovi za časa žetve puščajo na 2 do 3 tedenski dopust — na domačijo v pomoč.

Ravno namenjene ustave oziroma naredbe so nam manj ali bolj že znane — moj današnji namen je pa, opozarjati na najnovejšo naredbo domobranskega ministerstva, s katero je sklenilo za poskušnjo pridružiti se kmetijski izobrazbi naših mladeničev-vojakov na ta način, da se vpelje kmetijski poduk v posameznih domobranskih garnizijah. — V sledečih vrsticah hočem seznaniti naš ljud z omenjeno naredbo:

Kmetijski poduk se ima vršiti v materinem jeziku en- ali dvakrat na teden po 1½ uro in sicer na ta način, da je polovica časa namenjena zgolj poduku, druga polovica razgovoru. Cel poduk ima trajati približno 50 ur. — Spored je tale:

1. Uvod poduka tvori splošna razprava o gospodarskem življenju, o opravilih v poljedelstvu in njega raznovrstnih panogah. V ta namen odločeno je 2 do 3 ure predavanja.

2. Najvažnejše o sestavi rodne zemlje in nje obdelovanju. Razprava o tem se vrši s pripomočjo tolmačenja stenskih slik in vzorcev splošno upeljanih poljedelskih strojev in gospodarskega orodja (6 ur).

3. Predavanje o zemlji kot oživiteljici rastlin, o življenju, rašči in gnojitvi. Pri tem predavanju je posebno opozoriti na pogoje umne gnojitve z

navadnimi in umetnimi gnojili, potem svariti pred posledicami napačnega gnojenja (10 do 12 ur).

4. Najglavnejše o nasadu, pridelovanju in žetvi poljedelskih rastlin v obče, specijelno pa takih rastlin, katere so bodisi deželnega bodisi krajevnega pomena (n. pr. vinarstvo, sadjarstvo (10 do 12 ur).

5. Predavanje o plevelih in njih škodljivih lastnostih, o rastlinskih boleznih in njih pokončevanju (4 ure).

6. O živinoreji: splošno o poljedelskih domačih živalih in najglavnejših nazorih glede pravilnega izbora plemenjakov, izgoje in krmljenja živali, znakov glavnih nalezljivih bolezni, o pomoči pri porodu, o umnem stavbištvu hlevov (8 do 10 ur).

7. O posebni izgoji: konj, volov in krav, prašičev, ovac, koz, perutnine. Poduk ima obsegati le te živali, katere so v dotični deželi (okolici) posebnega pomena — s pripomočjo učil (stenskih tabel in vzorcev) (4 do 6 ur).

8. Poduk o posameznostih glede molže in mlekarstva, o senožetarstvu (3 do 6 ur).

9. Če dovoljuje v to svrhu določen čas, tudi navodila kmetijskega knjigovodstva, zadružništva, o upeljavi poljedelskih strojev, kmetijskem stavbištvu, o uporabi zemeljskih pridelkov.

Način podučevanja ima biti tak, da se začne po predavanju mej učiteljem in slušalcem takoj razgovor o tem, o čemur je bilo govorjeno in da se posebno na praktično izpeljavo ozira.

Ta razgovor ne bo imel značaja izpita (to bi zamoglo le škoditi), marveč ima pred vsem slušatelje same do tega dovesti, da stavijo učitelju sami vprašanja, kar ima omogočiti, da se nejasne stvari poduka dalje razpravljajo in na ta način pojasnujejo. Poduk ima biti v kolikor sploh mogoče poljuden brez značaja učenega predavanja. Način podučevanja mora biti živahen s pomočjo nazornih predmetov, kakor: stenske table, slike, uzorce, tudi stroje, te je izposoditi pri kmetijskih šolah ali pri podobnih društvih.

Voditelji teh kmetijskih tečajev bodo vojake vodili na ogled različnih kmetijskih in tem sorodnih naprav. Kar se tiče potrebnih učiteljev, se bode tam, kjer je to le mogoče, v prvi vrsti posluževalo izkušanih strokovnih učiteljev takih kmetijskih šol, katerih gojenci večinoma iz kmečkih krogov izvirajo in katerim so težnje prostega kmečkega stanu posebno dobro znane. Ti učitelji bodo pripravi, ker poleg svojih učno-vzgojnih skušenj lahko izkoriščajo pripomočke svojega zavoda. V takih garnizijah, kjer ni kmetijskih šol, bodo strokovne učitelje nadomestovali strokovnjaki kmetijskih društev, potovalni učitelji in drugi praktični možje.

Kakor razvidimo iz povedanega, je ideja c. kr. domobranskega ministerstva zelo lepa in je le želeli, da se

ta letošnji poskus resnično dobro sponese, in da nam bode potem njega obstanek zagotovljen. K obiskovanju tega kmetijskega poduka se javijo vojaki le prostovoljno in jih imajo k temu lepemu in koristnemu namenu brez vsakega nasilja izpodbujati častniki.

Moj namen je v prvi vrsti naše ljudstvo s to hvalevredno naredbo splošno seznaniti, drugič pa našim kmečkim očetom priporočiti, naj svoje sinove vojake pravočasno opozorijo, da se te lepe prilike poslužijo ter nadalje izobrazujejo za svoj prvotni poklic. Ciril Dolenc.

Politični pregled.

Državni zbor se snide 14. aprila. Kot prva točka je na vsporedu drž. posojilo 182 milijonov kron, ker vlada nujno potrebuje denarja. Predsednik je brez posvetovanja s klubovimi načelniki postavil to kot prvo točko. Med velikonočnimi počitnicami je velika politika mirovala. Zato pa so posamezne stranke obilno zborovale ter utrjevale svoje somišljenike. —

„Kmečka Zveza“ za slovenski štajler je zborovala 29. marca v Mariboru, kjer je govoril tudi voditelj Vseslovenske Ljudske Stranke dr. Šusteršič o položaju sploh in o slovenskih zadevah, kar so zborovalci z navdušenjem odobraval. Odslej je Zveza štajerski del splošne organizacije V. L. S.

Na Goriškem imajo ta mesec dopolnilne volitve za deželni zbor v slovenskem veleposestvu, trgih in na Krasu, vkup 5 mandatov.

Na Češkem so o praznikih zborovale skoro vse stranke, katerih je baje že 12. Katoliško-narodna stranka se je odcepila od konservativnih plemičev ter se preosnovala kot krščanska socialna stranka, ki bo izdajala tudi svoj češk dnevnik ter osnovala lastno tiskarno. Ta stranka ima že zdaj veliko zaslobo v krščanskem ljudstvu, med tem ko se katol. plemenitaši niso dosti menili za priprosti narod.

Ogrski ministrski predsednik Khuen je že okreeval. Položaj se obrača zanj ugodniše. Vladna stranka bo šla pogumniše v volilni boj. Košutovci in Justhovci zgubljajo simpatije. A kakšna bo Kuehnova volilna reforma, se še ne ve. Socialni demokrati prirejajo shode za splošno volilno pravico.

Hrvatski ban Tomašić ima tudi srečo. Frankovci so v saboru opustili obstrukcijo. Volilna reforma bo število volilcev skoro popeterila. Sabor se peča s proračunom.

Za župana v Zagrebu je izvoljen arhitekt Holjac.

Veleizdajniška pravda zoper Srbe je končana tako, da je stol sedmorice razveljavil obsodbo in so vsi obtoženci izpuščeni na svobodo. Sedmorice predsednik dr. Rakodzeay postane hrv. min.

Srbi niso zadovoljni z uspehi, ki so jih pričakovali od obiska kralja Petra v Peterburgu. Car ni nosil najvišjega srbskega reda. — V istem času se je sklenil tudi sporazum med Rusijo in Avstro-Ogrsko.

V Italiji so dobili novo ministrstvo Luzzati.

Nemški kancelar je bil uprav med krizo o praznikih v Rimu radi trozveze, a baje s svojim obiskom ni posebno zadovoljen.

Črnogorski knez Nikita bo slavil letos 50letnico svoje vlade in poroke; zato bodo večje slavnosti koncem avgusta, tedaj pričakujejo v Cetinje tudi italijansko kraljevo dvojico in drugih knezov.

V Sofiji bo začetkom julija vseslovanski kongres. Obravnavale se bodo gospodarske, književne, časnikarske, trgovinske zadeve itd., kar bi pospeševalo vzajemnost med slovanskimi narodi.

Ob bolgarsko-turški meji se večkrat spopadejo straže. En Turek je bil ustreljen. A Turki so pognali Bolgare v beg.

Turški sultan je ob obisku kralja Petra srbske ministre spremljevalce odlikoval z visokimi redi. A kralj je vse v Srbiji obsojene mohamedance pomilostil.

V Albaniji zopet vre. Turški vojaki se zopet boré z Arnavti. V Ipeku je že zbranih 14 bataljonov.

Francoski vojni minister general Brun je odstopil, ker mu so v senatu očitali, da premalo skrbi za vojaško zrakoplovstvo.

Z Grškega se poroča, da so uradniki v Pireju poneverili 7 milijonov drahem.

Na Rusko-Poljskem so isto zasledili v večjih mestih v Varšavi, Lodzu itd. Preiskave pri vojaških intendaturah in z njimi

zvezanih tovarnarjih so dognale velika poneverjenja. — Dorpatski župan je pobegnil radi poneverjenih 200.000 mark.

V Abesiniji so tajili smrt Menelika boječ se nemirov. Zdaj poročajo, da sta se dva glavarja sprla in se je bati meščanske vojske. — Zadnja poročila pravijo, da Menelik živi.

V Južni Ameriki je prišlo do razpora mej republiko Peru in Ekvador. Če ekvadorska vlada radi napada na peruvansko poslaništvo ne da zadoščenja, pošlje Peru vojake proti Ekvadoru.

Zabavi in pouku.

Potovanje v sv. deželo.

Sp. dr. J. Marinko.

Ob kršni Dalmaciji proti južni Italiji.

Po noči nas je mirno speče nosil parobrod mimo istrskih (kvarnerskih) otokov v dalmatinsko vodovje. Bili smo pri Visu (italijansko Lissa), ko je solnce vzhajalo. Burja je brila, vsled česar je bilo morje precej nemirno.

Vis je dalmatinski otok, pa znamenit po svojem izbornem vinu, zgodovinsko slaven sem od leta 1866. Tedaj je avstrijski David popolnoma potolkel italijanskega Golijata. Pri tem otoku namreč je zadelo trikrat več italijansko brodovje ob naše, kateremu je poveljeval admiral Tegetthof. Naši vrli mornarji, večinoma slovanski Dalmatinci, so boj sprejeli ter v kratkem nekaj večih laških vojnih ladij potopili, druge pa pognali v beg.

Ponosno smo zato zrlili na skalnati Vis, ob enem pa tudi jeli govoriti o sedanjih razmerah. Naš nadporočnik je tožil, da Avstrija premalo žrtvuje za svojo mornarico. Laško brodovje grozno narašča, naše zastaja po številu in velikosti ladij. Vprašanje je, kaj se zgodi, ako pride do nove bitke na morju. Pa tudi na suhem smo, je dejal, preveč brezskrbni. Italija se oborožuje na vse kriplje, pošilja vsestransko svoje ogleduhe, celo kot delavce pri avstrijskih železnicah. Zlasti se je to godilo pri oni čez visoke Ture. Zato pozna Italija vse naše razmere. Dobrodušna Avstrija pa vse to ne le pripušča, marveč celo drago plačuje. Da bi se ne maščevalo!

Vijak nas je podil dalje mimo otokov Hvar (ital. Lesina), Kurčola, Lastovica (ital. Lagosta). Mrzla burja je močno privzdigala valove, tako je bilo skoraj nemogoče na krovu stati. Nekateri gospodje, ki so se prvič vozili po morju, so zatrjevali, da je to vihar; a naš lekarničar Seume je dejal, to ni niti senca viharja; pred Jafom je vedno vsaj toliko nemirno morje.

Otok Hvar je na zahodni strani divje skalnat, nasprotno ležeča Korčula dobro porašena. Videli smo na tem otoku, kakor tudi na nizkem polotoku Orebič, za katerim prihaja iz Hercegovine mimo znanega Metkovića reka Neretva, mnogo s trudom napravljenih novih vinogradov; vsaka dolina je skrbno porabljena za nasad. Kaže se, in pravilo se mi je, da je vse to delo iz novejšega časa. Domačini so se jeli bolj poprijemati vinogradstva in baje jih tudi vlada podpira. Zadnji čas je, da se to zgodi; razun trte, oljke ali kacega družega sadeža Dalmatinska tako nima pridelkov — zato hite v tolicem številu v Ameriko. Ako pa domači otroci zapuščajo dom, je slabo za hišo.

Vodna cesta nas vodi dalje mimo otoka Mljet (ital. Meleda), ki ima precej lesa, sicer pa je tudi s trto zasajen. Na desni nas pozdravlja več malih otočičev — pa glej že nas je parobrod postavil pred Gruž (ital. Gravosa), ki se amfiteatralično (kakor v kadunjah) razprostira pred našimi očmi.

To mesto je dobilo pred kratkim iz Hercegovine sem železnico; odprto je le proti gorkemu jugu, zavarovano pa proti mrzlim vetrovom. Ni čuda, da je sredi marca rastlinstvo že tako prebujeno, da nam različno cvetje pošilja svojo vonjavo, kakor pri nas maja meseca. Tu vidiš oljko, lavor, pomarančo zdihujočo pod težo rumenega sadja in mnogo družih in večih in manjih cvetic, med katerimi celo velikanska palma igra visoko v zraku s svojimi dolgimi listi. Brezdomno ima to mesto lepo bodočnost, ako bo le vlada kaj storila, kakor jej je v našem jugu pač že dolžnost. Narava malo kje v Avstriji nudi tako mило podnebje, kakor tukaj in v nekaterih drugih obmorskih mestih po Dalmaciji. Razun tega ima pristan za največje ladije dovolj globine, kar pogreša dobre pol ure oddaljeni Dubrovnik.

Jako žal je bilo meni kakor tudi sopotnikom, da nismo mogli pogledati tega starodavnega slovanskega mesta, ki je le po malem brdu ločen od Gruža. Včerajšnja zamuda v Trstu je

bila kriva, da smo imeli mesto 7 samo 2 uri odmora. Zadovoljiti smo se morali z malim sprehodom po gruški obali. Stopili smo večinoma tudi na pošto ter odposlali nekaj razglednic svojim ljubim v domovini.

Stemnilo se je, ko smo zapuščali dalmatinski breg. Vkljub temu smo zrlili proti deželi z nekako vzvišenimi občutki, vsaj smo zapuščali za nekaj tednov milo nam Avstrijo, vsaj smo se poslavljali od slovanskega naroda ter hiteli med Lahe, Grke, Turke, Arabce. Pa glej, kaj je to? Parobrod nas je privel krog ne visocega griča — in mnogo lučic nam svetlika v daljavi: starodavni Dubrovnik je. Škoda, da ga vsaj od daleč ne moremo videti!

Noč je bila precej nemirna; burja je vzdigala morje tako v valove, da je ladijo močno zibala, zlasti naprej in nazaj. Pri takem zibanju pa prihaja vijak pod zadnjim delom parobroda iz vode na zrak, kar z neprijetnim ropotom stresa ladijo. To tresenje je delalo vožnjo po noči posebno v drugem razredu kaj neprijetno, ker so postelje ravno nad vijakom. V prvem razredu se ne čuti tako močno. Za nervozne je to neznosno; in res nekateri niso spali prav nič — jaz le malo. (Dalje pride.)

Dopisi.

Iz Novega mesta. (Občni zbor kmetijske podružnice v Novem mestu.) Dne 28. februarja t. l. se je vršil občni zbor novomeške kmetijske podružnice, ki je pokazal, da se njeno delovanje od leta do leta širi. Ne le, da se je pomnožilo število članov, ki je narastlo na 212, ampak pomnožilo se je tudi njeno premoženje in njeno delo za napredek našega kmetijstva. V sledečih vrsticah hočemo na kratko popisati njeno delovanje v pretečenem letu, da se tudi tisti člani, ki se niso udeležili občnega zbora, pouče o glavnih zadevah podružničnega poslovanja.

Podružnica je imela l. 1909 skupaj 4 seje, pri katerih so se obravnavale tekoče društvene zadeve. V odboru so delovali sledeči člani: načelnik Rohrman in odborniki: Dolenc, dr. Elbert, Florijančič, Jakše, Lapajne, Porenta, Skalicky in Smola.

Posamezne kmetijske panoge so se pospeševale na ta način. Največ se je storilo tudi v tem letu za napredek našega vinogradništva. Podružnica je pridelala v svoji trtnici 111.000 ključev in 46.300 bilf. V trtnico se je vložilo 53.700 ključev, konzorciju pa prodalo 56.000, tako da jih je odpadlo le 1600. Bilf se je prodalo 40.600, članom brezplačno oddalo 4600 in nazaj vložilo 1100.

Pridelek konzorcija je znašal 50.226 cepljenk. Od tega se je prodalo 35.885, nazaj vložilo pa 14.341. Na novo se je pcepilo 56.000 trt. Vinogradništvo se je pospeševalo tudi s tem, da je podružnica preskrbela 10.000 kg modre galice in 10 kg gumijevih vezi. Za povzdigo vinske trgovine je priredila podružnica dne 17., 18. in 19. aprila v Novem mestu vinsko razstavo v zvezi z vinskim semnjem in sicer v prostorih Tučkove gostilne. Ta razstava je pokazala, da raste po novih nasadih izborna kapljica. V dneh od 29. maja do 5. junija se je priredila v Pragi razstava vin, katera je prav dobro vspela in pokazala, da se dolensko vino tudi na Češkem ceni.

Za povzdigo sadjarstva vzdržuje podružnica svojo drevesnico, v kateri se prideluje zlasti jablane pripravnih vrst za naše dolenske razmere. Lani se je pridelalo 424 jablan in sicer za člane 400, za prodaj 24. Jabolčnih divjakov se je pridelalo 2635. Od teh se je prodalo 775, posadilo pa 1860. Dne 10. oktobra je priredila podružnica na kmetijski šoli na Grmu razstavo sadja in sadnih izdelkov, ki je tudi prav dobro vspela.

Za zboljšanje travništva in poljedelstva je preskrbovala podružnica umetna gnojila in je oddala v tem letu 81.000 kg Tomasove žlindre, 12.000 kg kajnita, 11.000 kg kalijeve soli, 71.400 kg rudninskega superfosfata, 2200 kg kostnega superfosfata, 600 kg amonijevega sulfata in 500 kg čilskega solitra, skupaj 178.700 kg ali okroglo 18 vagonov. Deteljnega semena se je oddalo 231 kg. Ako se prišteje sem še denarni promet z modro galico, od katere se je naročilo 1 vagon, je znašal ves promet 41.520 K 80 h.

Za pospeševanje živinoreje in mlekarstva je priredila podružnica več popotnih predavanj. V zadnjem času je začela snovati živinorejsko zadrugo za novomeško okolico.

Iz poročila blagajnikovega je povzeti, da je imela podružnica l. 1909 29.523 K 96 h dohodkov in 24.999 K 72 h stroškov, tako da je ostalo prebitka 4524 K 24 h. Ker ima podružnica tudi zaklad za pospeševanje dolenskega vinstva v znesku 2481 K 67 h

in je znašal njen delež pri konzorciju 700 K, znaša skupna denarna imovina koncem leta 7705 K 91 h.

Nadaljna točka dnevnega reda je bila volitev novega odbora za prihodnjo triletno dobo. Izvoljen je bil dosedanji odbor le s to spremembo, da je prišel v odbor namesto I. Florijančiča iz St. Petra strokovni učitelj R. Zdošek.

Pri predlogih se je sklenilo prirediti letošnjo jesen premoženje goveje živine, dalje, da se ima konzorcij razdružiti in slednjič, da se podružnica poprime četrta preskrbovanja semenskega krompirja za Belokrajino. Blagajniku in delovodji Baniču se določi nagrada in izreče zahvala.

Na to je predaval načelnik Rohrman o pomenu in o uredbi živinorejske zadruge za novomeško okolico. Sklenilo se je, sklicati ustanovni shod, pri katerem se imajo predložiti že gotova pravila. — Slednjič je še omeniti, da se je udeležilo občnega zbora 22 članov, med temi najboljši gospodarji novomeške okolice.

Sempeter. — Načelstvo hranilnice in posojilnice je podalo za l. 1909 sledeče poročilo: K zadrugi je pristopilo l. 1909 48 članov, izstopili so 3 člani; zadruga šteje ob koncu leta 1909 109 članov. Denarnega prometa je bilo 163.002'67 K. Vložilo se 126 krat: skupaj 45.052'98 K. Vzdignilo pa 80 krat: 13.919'92 K. Stanje hranilnih vlog je 50.377'87 K. Posojil se je dalo 72 krat 49.385 K, vrnilo pa 25 krat: 5702 K. Stanje posojil je 79.538 K. Dalo se je daril župni cerkvi in požarni brambi po 50 K. Na tekoči račun od Zveze prejeli 27.614 K, vrnili pa 14.500 K. Dolg na tekoči račun Zvezi znaša 30.314 K. Čisti dobiček (po odpisu vseh tiskovin) znaša 254'08 K. Rezervni zaklad 340 K 02 h. Obresti od posojil je bilo vplačanih 3277'97 K, med tem za l. 1910 predplačanih 557'86 K, zaostalih pa 246'19 K. Obresti od hranilnih vlog je bilo izplačanih 210 K 19 v, kapitalizovanih pa 1370'13 K. — Iz tega poročila je razvidno, da se ta zadruga lepo razvija, zato pa domačini, vlagajte denar, ki ga takoj ne rabite v domači zavod, pa se Vam ne bode treba bati, da bi ga Vam kdo ukradel ali da bi ga zgubili, kar se je ravno ta teden pripetilo neki ženi, ki je denar 260 K seboj nosila, pa zgubila.

Izobraževalno društvo je ustanovljeno, pa žal, razvijati se ne more, ker nima primerne prostora.

G. vinarski nadzornik B. Skalicky je priporočal, naj bi si vinogradniki kupili azbestni filter. Potreben bi bil gotovo in zelo koristen, zato vinogradniki, združite se, v družbi je moč.

Iz Šent Jerneja. — Cvetni teden so graški inženirji prvega brežiškega konzorcija merili zopet prostor po šentjernejskem polju in določevali, kje bi imel stati prihodnji kolodvor. Podali so se potem proti Belicerkvi; ali tudi proti Rudolfovemu, nam ni znano. Našo pozornost pa je vzbudil uradni list „Laibacher Zeitung“, ki je dne 7. marca t. l. št. 53 priobčil naslednjo vest: „C. kr. železniško ministerstvo je izdalo dovoljenje za tehnična predela odvetniku dr. Benkoviču v Brežicah v družbi notarja in župana dr. Josipa Barleta v Kozjem, župana in trgovca Josipa Ogoreuca v Novem mestu in veleposestnika dr. Jankota Hočevar v Krškem za lokalno železnico od kake najpripravnejše točke rogaške lokalne železnice poleg žel. postaje Mestinje, skozi Podčetrtek, Kozje, Podsreda, Sv. Peter in Globoko k postaji juž. žel. v Brežicah in od tukaj čez Mrtvice, St. Jakob, Strajne, Belacerkev, Bučna vas do postaje Novomesto na Dol. železnici v smislu predpisov za dobo enega leta.“ — To uradno poročilo je presenetilo bivalce po šentjernejski ravnini. — Kajti iz zgornjega besedila se lahko sklepa, da imenovani gg. kanijo drugod trasirati železnico, kakor pa se je dozdej govorilo. Izpuščen bi bil po njih načrtu ves kostanjeviški okraj in šentjernejska ravnina bi se prezrla. Zato so se tudi od nas nekateri zastopniki vdeležili zaupnega sestanka, ki ga je 13. m. m. sklical kostanjeviški župan Bučar, kjer naj bi se pojasnila zadeva. Sklenilo se je, da se skliče na belo nedeljo protestni shod zoper nakano izločiti kostanjeviški in šentjernejski okraj iz železniške zveze.

Dostavek uredništva: Nadejamo se, da vaš strah radi zgornje notice ni popolnoma utemeljen. Predno se bodo javno te stvari obravnavale, naj se blagovolé vaši merodajni krogi informirati pri zgoraj imenovanih gg. Mi namreč ne mislimo, da bi imenovani gg. hoteli prezreti vaš okraj, ker bi bilo očitno krivično. Ali se pa železnica od St. Jerneja izpelje proti Belicerkvi ali proti Kandiji, to je drago vprašanje. Upati je, da se bo pravo določilo v blagor prizadetega prebivalstva. O tem prihodnjič.

Aleksandrija v Egiptu, dne 27. marca 1910. — Kakor znano, je bil pred kratkim časom umorjen v Kahiri egiptovski ministrski predsednik. Ker je bil kristjan, se je seveda takoj sklepalo, da ga je usmrtila krogla, sprožena od Mohamedanca, vsled verskega fanatizma. No, sedaj se je izkazalo, da temu ni

povsem tako. Preiskava je namreč dognala, da je bil predsednik — najboljši egiptovski politik — umorjen iz političnih razlogov. Egipet je še vedno brez konstitucije in obenem okupiran od pri Egipčanih toli obsovaženih Angležev. Seveda se snujejo stranke in tajna društva, ki stremijo, rešiti domovino angleškega jarma in ji pomagati do svobode zlate. Napadalec je pa dobro inštruiran anarhist in zmeraj taji, da ni bil pri svojem atentatu z nikomur v zvezi in da ni o tem svojem namenu nobenemu ničesar povedal, marveč da je osnoval in izvršil ta „slavni čin“, kakor se izraža, iz lastne inicijative vsled mržnje do političnega delovanja pokojnikovega. In zato so bili izpuščeni osumljenci — večinoma študentje — iz preiskovalnega zapora v kljub temu, da so jih spoznali za člane tajnih prepovedanih prekucijskih društev. In El Wardani, 25 letni mladenič, po poklicu lekarnar, dobro situiran in premožen, ki se je šolal po raznih evropskih mestih, pride sam pred sodnike.

† Pesniku Ant. Medvedu.

Nenadno došla tožna je novica
o Tvoji, žalibog, prerani smrti,
ki bil si pevec božjega poklica,
vzor-mož, vrl svečenik, duh nezamrti . . .
Bil ljub Ti dom je, ljuba Ti resnica,
za nju bojni si bil nikoli strti,
pa sreča bila ni Ti tu družica,
njo našel si še-le v mrtvaškem prti.
Zato pa v žalji nam je tolažilo,
da, ki v trpljenju svetnem nas si tešil
se spevi svojimi — si sam se rešil.
Čemu bi torej se oko solzilo?
Dosegel si svoj cilj — zdaj s srečo bivaš, —
odkar si sjal mi — cvet, Ti — sad že vživaš.

Palmin.

Iz Šent Jerneja. Naše slov. kat. izobraževalno društvo bo v nedeljo 17. aprila t. l. po litanijah napravilo veselico z igro, in tamburaši bodo igrali. Vabijo se vsi dobri vrli ljudje k tej veselici. Že naprej jih prosimo za prijazno potrpljenje radi prostora, ko bo pa enkrat naš društveni dom, ki ga že vsi željno potrebujemo, dogotovljen, Vas bomo pa tje povabili in primerno zadovoljili, — da se boste razveselili. — Le pridite vsi poslušat naše nove igralce iger in tamburaše.

Na Stari Lipi pri Vinici je bila pred kratkim dozidana nova šola enorazrednica. Zgradba stane s stavbiščem vred 17.965 K 29 v. Novo šolo je blagoslovil č. g. Jurij König, župnik na Vinici, dne 7. šusca 1910. Za tem je bila nova volitev krajnega šolskega sveta, oziroma volitev predsednika in njegovega namestnika, ter sta bila soglasno voljena: Jurij König za predsednika in gosp. Franjo Lovšin, nadučitelj za namestnika, ki je ob enem tudi nadzornik kr. šol. sveta. Po volitvi je predsednik predstavil gđ. učiteljico in voditeljico Srečko Poljšak, udom kr. šol. sveta in šolski mladini. Imel je prisrčen nagovor do zbranih, v nemal otroke k marljivemu obiskovanju šole, pridnemu učenju in jim priporočal, da naj tudi zvesto izpolnjujejo nauke, ki jih slišijo v šoli, naj s krščanskim vedenjem kažejo svojo hvaležnost do starišev, učiteljskega osebja in do vseh, ki se mučijo za šolo. Spodbujal pa vse priučujoče, naj bi vsi delovali v prospeh šole, v slogi in krščanski edinosti. 7. marca je bil tedaj pričetek rednega pouka, ravno na spomin in god sv. Tomaža Akv., katerega je tudi kot patrona vseh kršč. šol omenil govornik. Cela slovesnost je naredila na vse navzoče najboljši utis, to tem več, ker je gđ. učiteljica prav priljudnega, prijaznega in odkritosrčnega vedenja. Bog daj stoterni sad na tej šoli, starišem, mladini, občini, narodu, vladarju in Bogu, kakor je opomnil govornik. —

Ljudje iz Viniške občine, zlasti iz Preloške župnije se prav številno izseljujejo v Severno Ameriko, ni se tedaj čuditi, da tudi za veliko plačo, ni mogoče dobiti dninarjev, poslov pa celo ne. — Vinska davčna predloga je ljudstvo tukaj grozno razburila, pravijo ali naj zdaj posečem trtje, ko nas je obdelovanje ogromno stalo. Naj bi prišel g. Bilinski v naše kraje, čul bi britke in bi gotovo ne natiskal siromake in jih izžemal, ko že itak nimajo skoraj nič več krvi. Prošli so časi „kmet šuti in plati!“

V Črnomlju je bil dne 13. marca občni zbor „Kmečke zveze“. Poročila so kazala, da se delovanje za povzdigo Belokrajine osredotočuje uprav v K. Z. Ona je sklicala največ poučnih shodov, katerih najlepši je bil pri Treh Farah. — Na to je bil javen shod, katerega se je udeležilo krog 200 posestnikov skoro iz vseh večjih krajev. Poročal je deželni odbornik g. prof. Jarc. Govoril je o političnem položaju v državi in deželi. Poročal je pred vsem o delu naših poslancev na Dunaju. Zasluga naših poslancev je, da danes Slovence upoštevajo, da danes celo zagrizeni nemški nacionalec Dobernig v parlamentu hvali Slovence.

Dokler so liberalci imeli kaj besede v državnem zboru, niso znali druge politike, kakor da so sramotili svoje krvne brate in poniževali slovenski narod. Danes vodijo naši poslanci pa politiko, ki uspehov donaja našemu narodu in koristi tudi drugim slovanskim bratom. Omenja o uspehu „Slovaške Enote“, kateri se je posrečilo pridobiti zase že tudi Poljake, razloži naravnost ženialen korak, s katerim sta zlasti dr. Šušteršič in deželni glavar pl. Šuklje dosegla, da dobi Belokrajina železnico. Danes bi bila železnica že gotova, domači krajevni prepiri so jo tudi deloma zavlekli. Sedaj pa je proga sprejeta, izdelujejo se že podrobni načrti in spomladi se bo že delalo na celi črti. Potem preide gospod govornik na delo S. L. S. v naši deželi. Tudi za Belokrajino se bo dokaj storilo. Čestni načrti so že dalj časa dogotavljeni, a se je moralo čakati, da se odloči železnična proga, ker se morajo ceste se ve ravnanje po tej. Vendar se dogotovi kmalu preložitve klanec na Vejerju in na Veselici pri Metliki, cesta Stari trg-Predgrad itd., novi most v Črnomlju. Izposlovali bomo pri vladi še posebno podporo za Belokrajino in Notranjsko, in ako dobimo svojega ministra za javna dela, nam bo to lažje. Izdelajo se vodovodi za Stari trg in Suhor. Deželni odbor hoče povzdigniti domače vinarstvo. Ustanovila se je zato deželna vinarska zadruga z deželno kletjo. Omenja novi vinski davek, zoper katerega se sklene najodločnejše protestirati. Govornik poroča dalje, da se sedaj dela posebno še za povzdigo živinoreje, in v Belokrajini se ustanove prašičerejske postaje za povzdigo domače prašičereje, ustanovi se deželna zavarovalnica zoper požar. Slednjič konča s pozivom k trdni zvestobi za S. L. S. in z željo, da bi se tudi Belokrajina vzbudila in s prihodom nove železnice obhajala dan svojega vstajenja. — Nato je poročal še gospod poslanec Matjašič o delu za svoje volivce in precej ostro prijel one, ki so v veliko nadlogo županom in ljudstvu zopet vpeljali „svinjski kataster“. Tudi njegovo poročilo so zborovalci navdušeno odobraval. Shod je izrekel na predlog g. Bohteta neomajno zaupnico poslancem S. L. S., zlasti še gospodu deželnemu glavarju pl. Šukljeju, dr. Šušteršiču in Matjašiču, sklenilo se je poslati odločni protest zoper vinski davek in zoper pisavo „Slov. Naroda“, v katerem se je na nesramen način hotelo diskreditirati dolenjska vina.

Ljubljana. — Kake vžigalice kupujete? To naj vpraša vsak naš somišljenik svojega prijatelja, vsaka naša somišljenica svojo prijateljico. Naše vžigalice so one, ki kažejo na ovitku med lipovim perjem dve bratski roki, ki držita slovensko zastavo in ki imajo napis: V korist obmejnim Slovincem. Samo te vžigalice povsod zahtevajte, kupujte! Naše gospodinje ali imate v svojih kuhinjah povsod te vžigalice?! Ako jih nimate, takoj jih kupite! S tem koristite tudi našemu delu pri rešitvi onih slovenskih bratov, ki jih hoče tujec na meji potujčiti. Kupujte pri onih trgovcih, ki imajo naše vžigalice! Doslej smo bili vse premalo odločni pri zahtevi po naših vžigalicah. Odslej naj bo to drugače! Naročila sprejema „Gospodarska zveza v Ljubljani“. Trgovcem izrežite to notico iz našega lista in jim povejte: Naročila izpod originalnih zabojev po 50 zavitkov ali 5000 škatlic se izvršuje samo proti povzetju. Naročniki originalnih zabojev, ki žele vžigalice na poznejše plačilo, se prosijo, da navedejo takoj pri naročitvi svoje reference. Zajedno se vsi naročniki naprošajo, da natančno označijo zadnjo pošto in železniško postajo. Torej v vse naše domove naše vžigalice v korist obmejnim Slovincem!

Domače novice.

Odlikovanje. G. deželni predsednik baron Schwarz je podelil P. Narcisu Radek, lekarnarju v bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji častno kolajno za 40letno častno in zvesto službovanje. Dne 6. t. m. mu je g. okrajni glavar to odlikovanje slovesno izročil v navzočnosti celega konventa, čč. priporjev iz Gradca in Kainbacha, mil. g. prošta in drugih častilcev.

Imenovanje. Duh. svetnik preč. g. Ignacij Šalehar je imenovan od kranjske hranilnice kuratom hiralnice cesarja Franca Jožefa I. v Ljubljani.

Zaroka. Tuk. c. kr. okr. glavar g. baron Rechbach zaročil se je z gđ. René del' Adami, hčerko kontreadmirala v Trstu. Poroka bo dne 1. junija.

Notar Janko Hudovernik, ki je pred leti posloval v notarski pisarni v Kostanjevici, je dne 29. marca umrl v Kranjski gori. N. p. v. m.!

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Novomesto je imelo II. redni občni zbor dne 5. aprila 1910 ob navzočnosti 18 rednih članov. Gospod načelnik prošt

dr. Elbert pozdravi navzoče ter pojasni društveni položaj. Omenja, da se je na shodu dekanov pod predsedstvom g. knezoškofa lani in letos govorilo o varstvu zanemarjenih otrok. Duhovščina rada podpira ona društva, ki si prizadevajo izboljšati nravo in gmotno stanje uboge mladine. Vsak si naj prizadeva čem več mogoče članov ali vsaj dobrotnikov s poljubnimi prispevki pridobiti. — Mesto bolehnege tajnika g. Zupančiča poroča g. nadsvetnik Smola, kaj se je v odborovih sejah obravnavalo, kar je deloma razvidno iz naslednjih pojasnil raznih članov, ki so izdatno podpirali odboro ve želje in prošnje. — G. blagajnik ravatelj Dolenc poroča o denarnem stanju. Povzamemo sledeče: Iz poslovnega leta 1908—09 (poslovno leto teče od 1. aprila) prenos zneska 1932 K 91 v, kateri je naložen deloma v c. kr. poštni hranilnici na Dunaju, večinoma pa v mestni hranilnici novomeški. Dohodki leta 1909/10 znašali so 592 K 38 v, in sicer so se takole nabrali:

1. Ustanovnine. Slavna hranilnica in posojilnica v Kandiji plačala ustanovnino 50 K. — 2. Darovi. Slavna mestna hranilnica v Novem mestu darovala 100 K. — 3. Obresti. V tukajšni mestni ter dunajski c. kr. poštni hranilnici naloženi glavni vrgli sta skupaj obresti 117 K 38 v. — 4. Kazenske poravnave v Novem mestu na korist društvu 45 K. — 5. Letni doneski vseh udov 280 K. Toraj vsi dohodki skup 592 K 38 v. — Stroški leta 1909/10 bili so pa sledeči:

1. C. kr. okrožni sodnji v Ljubljano poslalo se je za Emila Turka in Marijo Aupič 85 K. — 2. Upravništvu „Dol. Novic“ za tisk vabil k obnemu zboru 13 K. — 3. Za novo slovensko štampiljo 3 K 75 v. — 4. Upravni stroški 89 h. Skupaj 102 K 64 v. — Ako se odbije te stroške od vseh dohodkov v znesku 2525 K 29 v, ostane čistega premoženja l. 1909/10 2422 K 65 v. — G. predsednik konstatuje, da si je pokojni g. župnik Ivan Podboj kot namestnik odbornika za društvo velike zasluge pridobil ter izreka svoje sožalje, da je prezgodaj preminul. Navzoči skažejo sožalje s tem, da vstanejo s sedežev. Mesto njega voli se enoglasno g. župnik Nemanič kot namestnik, kar navzoči g. župnik sprejme. Msgr. Ant. Peterlin, župnik v Šmihelu naznani, da se nahaja nedol. Janez Rakoše sedaj v njegovi oskrbi, da je, kolikor je on preudaril, zelo priden, vsako delo rad opravlja in da se je posestnik Jože Repič v Šmihelu št. 12 izjavil, da ga vzame on v popolno oskrbo proti temu, da mu občina Šmihel-Stopiče preskrbi enkratno potrebno obleko. — Gosp. nadučitelj Gebauer naznani, da deček od tistega časa, ko je v oskrbi g. župnika Peterlina, redno obiskuje šolo in da se je o njem razredni učitelj prav pohvalno izrekel. — G. župan Zurec navede, da se mu je potrebna obleka že nabavila in da se bode isti izročil v oskrbo posestnika Repiča. — Monsignor Peterlin dalje navede: Dospel je k meni neki Slavo Majdič, star kakih 13 let, rojen v Karlovcu, pristojen v Dolsko okrajnega sodišča Brdo, katerega oče France Majdič je krojač v Jaski. Izpuščen je v kleparstvu. Prosi, da naj se ga kam odda. Navzoči g. župnik iz Podgrada se izreče, da ga bode sprejel. — G. nadučitelj Gebauer iz Šmihela omenja, da se nahaja ml. Alojz Jankelj iz Žabjevasi št. 7, katerega oče biva v Ameriki — pri okrožnem sodišču v Rudolfovem radi hudodelstva tatvine v preiskavi. Mati njegova prosi, da naj se odda v kaki zavod ali pa kakemu strognemu gospodarju ter da je tudi ona pripravljena deloma v pokritje dotičnih stroškov prispevati. Odredilo se bo zanj po končani kazenski obravnavi v odborovi seji. — Končno izreče se g. načelniku društva za njegovo uspešno delovanje zahvala, ter se ga ob enem naprosi kot dekana, da naj na g. župnike upliva, da oni kot društveni poverjeniki kolikor mogoče veliko članov pridobijo. — Istotako se izrazi topla zahvala g. blagajniku Dolencu in g. nadsvetniku Smola, ki se kot varstveni sodnik veliko trudi, da bi se zanemarjeni otroci, oziroma sirote pod dobrim nadzorstvom vzgajali za koristne ude človeške družbe.

Vojaški nabor za novomeški sodni okraj je bil tri dni. Poklicanih je bilo 325 fantov, od teh potrjenih 99 in sicer iz občin Šmihel-Stopiče in Brusnice 25; iz občin Št. Peter, Prečina, Mirnapeč, Orehovica 45; iz občin Novo mesto, Toplice, Črmošnjice, Poljanica pa 29.

V odbor ženske bolnice v Novem mestu je dež. odbor imenoval g. Bojanca, posestnika v Šempetru.

Iz učiteljske službe. Imenovani so: nadučitelj Henrik Lobe iz Ambrusa na Krko. Učitelj Karol Perko iz Šmihela za nadučitelja v Mirnapeč. Učiteljica Hermina Breindl za Šmarje. Definitivne učiteljice Ana Erzín v Semiču in Angela Zurec v Prečni. Učiteljici Mariji Bučar v Belicerkvi se dovoli izstop iz službe proti odplačnini.

Prememba posesti. Znano gostilno „pri Lipi“ v Kandiji s posestvom je kupil g. župan Jos. Zurec.

Nezgoda. Delavec Avžin se je pri poganiškem mlinu ponesrečil, padel je v potok ter se ranil na glavi. Vsled tega je v kandijski bolnišnici umrl.

Podžupan dunajski dr. Jos. Neumayer je poslal p. n. gosp. proštu zahvalo, ker je izrazil imenom kapitelja in dekanjske duhovščine sožalje ob smrti župana dr. Luegerja.

Usmiljeni bratje. Cesar Franc Jožefova bolnica v Kandiji se bo vzdignila za jedno nadstropje in vpeljala centralna kurjava. Meseca marca je bilo sprejetih bolnikov 148. Od svečana ostalo 92, torej vkup 240. Večinoma so se ozdravili ali vsaj zboljšali, le 5 jih je umrlo.

Umrli je dne 4. marca v Aspen, Colo. Alojzij Ajdovšek. Doma je bil iz vasi Stan, občina Mirna, kjer ima več sorodnikov.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu marcu 1910 je 203 strank vložilo 76.865 K 04 h. 197 strank vzdignilo 60.864 K 27 h, torej več vložilo 16.000 K 77 h, 16 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 16.800 K. 314 menic se je eskomptovalo za 116.541 K. Stanje vlog 3.580.914 K 18 h. Denarni promet 408.233 K 62 h. Vseh strank bilo je 1057.

Komur je znano sedanje bivališče g. Jurija Kindler, ki je bil pred nekoliko leti oskrbnik graščine Breitenau pri Novem mestu, se vljudno prosi, naj blagovoli naznaniti upravništvu „Dol. Novic“.

Kmečka zveza priredi v nedeljo 10. t. m. društveno posvetovanje glede nove šole v Smolenji vasi pri g. Fr. Rormanu.

Ljudska knjižnica v Šmihelu priredi v nedeljo 17. t. m. igro z vspešdom: Govor, govori g. prof. dr. V. Šarabon; Vinko Vodopivec: Kovačev študent, spevoigra v treh dejanjih. Boljša kratka sprava, kakor dolga pravda, burka v enem dejanju. Začetek popoldne ob 3. Vstopnina: sedeži od 1. do 25. štev. po 1 K, od 26. do 80. štev. po 50 v. Stojlišča po 30 v.

Kandija. Te dni se je mudil g. župan Zurec pri poštne ravateljstvu v Trstu, da se konečno uredi sedež pošte v Kandiji. Kakor hitro se to zgodi, se tudi uredi točno raznašanje pisem po vsem okolišu, kar prizadeti po pravici že željno pričakujejo; saj morajo sedaj iz večih vasi, ki so po dve uri oddaljene od mesta, hoditi naravnost v mesto iskat si pisma. Kandijska pošta pa bo tudi za te vasi nastavila pismonošo, kar se ni moglo z največjimi težavami doseči, dokler je bila pošta le v mestu.

Ljudska knjižnica v Šmihelu izreka tem potom najtoplejo zahvalo vsem, ki so darovali svoje prispevke za nakup novih knjig. Posebno hvala gdč. Mili Sajetovi, ki je zbrala 25 K!

Odbor.

Slovstvo. Esperantska slovnica je izšla. Esperanto je mednarodni jezik, ki je razširjen po vsem svetu. Pogosto se trdi, seveda krivo, da se pride z nemščino po vsem svetu. Pač pa trdimo to smelo o esperantu. Esperant vam odpre ves svet. Edino med Slovenci še je malo znan. To pa zato, ker doslej nismo imeli nobene slovnice. Sedaj pa smo dobili slovnico, ki je prirejena po najboljšem originalu, ki ga nahajamo v esperantski književnosti. S pomočjo te slovnice se priučiti lahko vsak sam brez učitelja esperantu v najkrajšem času. Posebno izborna bo služil „Ključ“, ki pomaga rešiti vsako še tako zavozlano mesto. Ker se je tiskalo le 500 izvodov, je tisk precej dražji, kakor se je računalo prvotno. Razven tega se je pridjal „Ključ“ še le potem, ko je bila cena že določena. Zato stane izvod 1.20 K, po pošti 10 h več. Naročite hitro, da ne zamudite. K 5 izvodom priložimo zastoj zbirko zanimivih povesti. Knjigo se dobi samo pri založniku Lj. Koser, stud. iur., Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

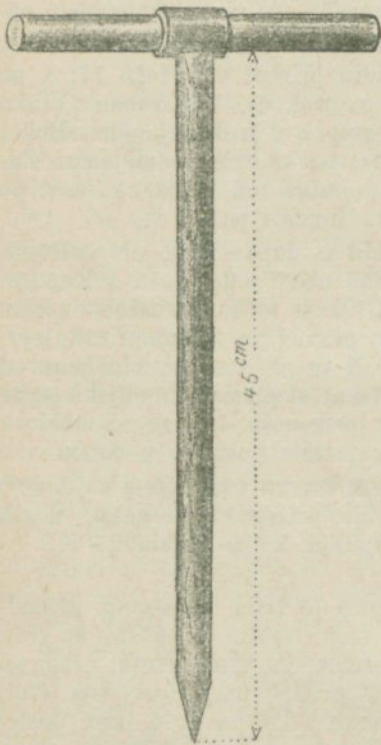
Gospodarske drobtine.

Cepljenje prašičev proti rudečici, edino zanesljivo in preskušeno varnostno sredstvo proti nevarni rudečici se prične še ta mesec. Prašičjerejci se s tem nujno opozarjajo na cepljenje, da se nemudoma zglase pri svojih županstvih ali pa naravnost pri okrajnih in drugih živinozdravnikih, kateri bodo cepili, da se ti preskrbe z zadostno množino cepiva. Ker je zagotovljen zdaten državni denarni prispevek, bodo stroški cepljenju primerno nizki.

— **Pismo nekdanjega učenca kmetijske šole na Grmu.** Ravateljstvo kmetijske šole na Grmu je prejelo pričetkom t. l.

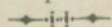
pismo od nekdanjega učenca Fr. Br. v R. pri Pt. na Štajerskem, ki je vredno, da se doslovno objavi, da zvedo tudi širši krog mnenje, ki ga imajo praktično delujoči gospodarji o vrednosti kmetijskega pouka. Dotično pismo se glasi: „Slavno vodstvo! Blagovolite podpisnemu naznaniti, če še izhajajo „Dol. novice“ v Novem mestu? Ali jih še tiska g. Krajec? Podpisani si jih želi naročiti, da bi tako saj nekoliko zvedel, kaj je tamkaj novega, posebno pa, kaj je novega v nepozabnem mi zavodu kranjske kmetijske šole na Grmu, kjer sem preživel najlepše dni svojega življenja, dneve, katerih se vedno z največjo hvaležnostjo spominjam; kajti spominjam se jih z večjim veseljem kot onih mladostnih dni, katere sem moral pred odhodom v kmetijsko šolo preživeti pri svojih stariših. Zakaj vse to veselje in hvaležnost, mjea vzroke, mi ni mogoče danes izraziti, ali ob priliki bom to storil. Povedati mi bo to sedaj tem lažje, ko je z letošnjo Svečnico že preteklo 10 let, kar sem svoj gospodar in sem se lahko sam pripričal in skusil, v čem je kmet, ki se je kaj učil na boljšem od drugih, ki pravijo in vedno trdijo, da se kmetu ni treba učiti. Z največjim spoštovanjem Vaš Vam vedno hvaležni učenec Fr. Br.“ — Objavili smo to pismo edino le s tem namenom, da bi se bolj in bolj cenila korist kmetijskega pouka pri naši kmetski mladini in da bi se naši gospodarji raje odločili pošiljati svoje sinove v kmetijsko šolo na Grm.

— **Železni sveder za zatikanje kolja v vinogradih.** Ko se je pričelo po Dolenjskem novo vinogradstvo, katero zahteva pred vsem globoko prekopavanje, ali kakor tudi pravimo „pre-

rigoliranje“ zemlje, udomačilo se je prilično hitro za to delo v vinogradih neobhodno potrebno orodje, namreč: vipavska kopalnica in pa lopata. Je pa še eno orodje, katero vipavski vinogradniki splošno rabijo, katerega se pa dolenjski niso še v toliki meri poprijeli kakor bi se ga morali, in to je železni sveder za zatikanje kolja ali za koljenje v vinogradih, kakoršno nam predstavlja pridjana podoba. Pri nas se še vedno, skoro izključljivo le na ta način koli, da se drobno kolje, katero je večinoma klana jelovina, kar z obredvimi rokami in težo života v zemljo rine. Z debelim koljem postopa se pa na ta način, da se z istim najprej luknjo v tla napravi, potem pa še le kol v tako napravljeno luknjo vtakne. Prvi kakor drugi način koljenja gre prilično počasi izpod rok, osobito pa koljenje z debelim koljem,

zahteva dosti sile, in pri vsem tem je kolitev, že clo ako je zemlja trda, še slabo izvršena. Slabo izvršena je pa zato, ker je večinoma preplitva, vsled česar poznejši količak silni vetrovi take kole kaj radi prevržejo, da padejo na tla in na trte. Taka preplitva kolitev povzroča dosti škode in jeze, ker je z vednim dviganjem ter zopetnem postavljanjem kolja v kaj neprijetni pa neobhodno potrebni zvezi. Zato naj bi se naši dolenjski vinogradniki že vendar enkrat tudi za koljenje omenjenega železnega svedra posluževali. S takim svedrom gre kolitev neprimeroma hitrejši, z veliko manjšim trudom, in posebno pa z gotovostjo izpod rok, da sledeči vetrovi, in naj bodo še tako silni, kolitve uničevali ne bodo. S takimi svedri kolijo tudi lahko slabotne ženske, in ni treba zato močnih možkih delavcev, katerih danes že itak jako pomanjkuje. Da gre pa delo hitro izpod rok, mora si vsak vinogradnik omisliti pač večje število tega svedra. Potrebno je pa tudi, da je sveder nekoliko daljši, kakor podoba kaže, namreč 70 do 80 cm ne pa le 45.

Raznoterosti.

* Dobro jutro! je običajni jutrnji pozdrav. Izkušnja nas uči da pretek prvih dnevnih ur odločuje razpoloženje celega dne. Zategadelj je važno, da zajutrujemo, kar nam dobro tekne in ne razburja. Vsak zjutraj najrajši pije svojo kavo. Ta pa ima le tedaj slasten okus in ne razburja živcev, ako je narejena iz

Kathreiner Kneipp-sladne kave. To ovažuje skrbna gospodinja in da se obvaruje manjvrednih izdelkov, zahteva pri nakupu ne samo „sladno kavo“ ampak pristen Kathreiner.

Listnica uredništva:

Sl. odboru za romanje v sv. deželo: Za to štev. prepozno. Sicer pa smo bistvo Vašega oklica že objavili v 5. števu.

Loterijske številke.

GRADEC, 26. marca	44	47	90	69	37
TRST, 2. aprila	40	53	47	42	78

Dobra poceni zdrava

mora biti resnična kava za družino. To je pa Kathreiner Kneippova sladna kava, toda le tedaj, kadar je gospodinja previdna in pri nakupu izrečno povdarja ime Kathreiner in vzame le izvirne zavitke s tem imenom in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

stoven. I. A.

Dražbeni oklic.

E 17/10

8

Dne 19. aprila 1910 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 6 dražba nepremičnin vl. št. 725 k. o. Češence in $\frac{1}{2}$ vl. št. 740 in 512 ista kat. občine, ki sestoje iz stavbene parcele št. 35 z zidanico, vinograda, travnika, hoste in dveh njiv.

Nepremičninam so določene vrednosti na: a) vl. št. 725 k. o. Češence = 1006 K 11 v; b) $\frac{1}{2}$ vl. št. 740 k. o. Češence = 434 K 88 v; c) $\frac{1}{2}$ vl. št. 512 k. o. Češence = 634 K 10 v.

Najmanjši ponudek znaša: ad a) = 670 K 74 v; ad b) = 289 K 92 v; ad c) = 422 K 74 v; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se obenem odobre in listine, ki se tičejo nepremičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamljeni sodnji v izbi št. 5. med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglasiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamjenene sodnje, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Novem mestu, oddelek II.,

dne 9. marca 1910.

(76)

Lepa prodajalna

z vso opravo je takoj za oddati na Glavnem trgu v Novem mestu.

— Natančneje hiš. štev. 94. —

Preklic.

Podpisana prekličem in obžalujem vse, kar sem govorila čez čast Ane Cah v Bršljinu pri Novem mestu ter smatram vse kot neresnično.

Bršljin št. 28, dne 7. aprila 1910

Marija Vrček.

Prodaja cvetlic.

Rože, potočnice, mačehe za na prosto saditi in lepe cvetlične rastline v posodah ima na prodaj oskrbnistvo graščine Ruperčevrh.

(81)

Seno in oves je na prodaj pri A. OGRIN-u, Novomesto.

Slovensko podjetje!

Franc Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg štev. 22 in 23.

Tiskana in tkana bombaževina

Bela in rjava kotonina

(4-12-4)

Domače in angleško sukno

Francoska svila

Modno blago iz prvih tvornic

Najboljše češko platno

Popolne opreme za neveste

Oprave za hotele in stanovanja

Največja zaloga preprog

Solidna postrežba!

Nizke cene!

Hiša

z vrtom, v lepem prijaznem

trgu Sevnica je na prodaj

za 6500 K

Povprašati je pri lastniku

(74-3-1)

Karl Cimperšek, trgovec, Sevnica ob Savi.

KEIL-ov LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.

Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin.

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.

Novo mesto: J. Picsek.

Črnomelj: Anton Zorc.

Idrija: Val. Lapajne.

Kamnik: Ed. Hajek.

Kočevje: Franz L. y.

Kranj: Franc Dolenc.

Keil-ovo leščilo za pode 90 vin.

Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

ima vedno v zalogi trdka

Ljubljana: Leskovic & Meden.

Postojna: Anton Ditrich.

Škofja Loka: M. Žigon.

Zagorje: Rib. E. Mihelčič.

Radovljica: Oto Homann.

(75-6-4)

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice za Kandijo in okolico,

reg. zadruga z neomejeno zavezo v Kandiji,

kateri bode dne 11. aprila 1910 ob 1. uri popoldne v pisarni posojilnice z sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva in odobrenje letnih računov.
3. Predlog o razdelitvi čistega dobička.
4. Nadomestna volitev funkcionarjev.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Sprememba pravil.
7. Slučajnosti.

(61-2-2)

Načelstvo.

Topolov les na prodaj.

Pri tovarni v Gorijancih se bode vsaki drugi in četrti torek v mesecu topolov les (dober stavbni les) prodajal in sicer kubikmeter po 8 kron.

(80-5-1)

Proda se hiša v Št. Jerneju

z opeko krita, s trema sobama, kuhinjo, z dvema

kleti in vsem gospodarskim poslopjem v dobrem stanu, kakor tudi zraven njiva in lep sadni vrt. Posestvo leži tik prometne ceste. Cena po dogovoru. Kupec naj se oglasi pri lastniku Jože Cvelbarju v Št. Jerneju.

(83-2-1)

Ivan Kuntara, : tapetnik in dekoratnik :

v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. ☞ Za naročilo zadostuje dopisnica.

Skoraj novo kolo

: : se po ceni proda. : :

Več se poizve v kavarni Žgur.

(68 0-1)

Imam 350 hl izvrstnega

(40-12-3)

istrskega vina

bele in črne vrste, kakor tudi istrski konjak po nizki ceni. Vsled nizke cene pošiljam samo od 2001 naprej in proti povzetju. V dveh mesecih prazne posode nazaj. Uzorce na zahtevo brezplačno.

Ana M. Pujman, posestnica v Vodnjanu (Dignano) Istrija.

Parna opekarna v Zalogu (Breitenau)

ima vedno v zalogi

(14-0-6,

najboljši in najceneji opeko vsake vrste.

Naročila in vprašanja sprejema oskrbnistvo graščine Zalog (Breitenau) pri Rudolfovem.

Drvorezbarska tvornica, deln. dr. v Vrbovskem (Hrvat-sko), prodaja vsled likvidacije najceneje dobro ohranjeno strešno opeko (Falzziegel) in šupe.

Bilanca

Aktiva. „Posojilnice v Črnomlji“, reg. zadruga z neomejeno zavezo.

Pasiva.

Št.	Predmet	K	v	Št.	Predmet	K	v
1	Posojila	1,115.890	89	1	Deleži 2004 po 4 K	8.016	—
2	Zaostale obresti od posojil	30.105	60	2	Nevzdignene obresti od deležev	3.450	79
3	Naložen denar pri drugih denarnih zavodih . . K 321.408 60			3	Hranilne vloge . . . K 1,518.132 63		
4	Kap. obresti naloženega denarja in tek. računa K 18.010 95	339.419	55	4	Kapital. obresti hran. vlog K 62.732 85	1,580.865	48
5	Vrednostni papirji	69.913	74	5	Predplačane obresti od posojil za 1910	6.430	74
6	Nevzdignene obresti vrednostnih papirjev za 1909	3.400	—	6	Na zgradbi hiše plačati je še	7.000	—
7	Prehodni zneski	46	64	7	Rezervni zaklad znašal je koncem 1908 . . . K 41.689 88		
8	Vrednost hiše po 1% odpisu pr. K 472 40	46.768	42	8	K temu se pripiše vstop- nina iz leta 1909 . . K 112 —	42.101	88
9	Inventar po 6% odpisu pr. K 83 06	1.301	39	9	Čisti dobiček	5.487	70
10	Gotovina koncem 1909	46.506	35				
		1,653.352	58			1,653.352	58

Prejemki: 1,283.539 75 K, izdatki: 1,283.033 41 K, promet: 2,520.573 16 K.

(73)

Zadružniki:

Koncem 1908 bilo je zadružnikov	1451
v letu 1909 jih je izstopilo	53
in ostalo	1398
ker jih je pa leta 1909 pristopilo	106
znaša število zadružnikov koncem 1909	1504

Deleži:

Koncem 1909 ostalih 1504 zadružnikov ima 1891 deležev á 4 K = 7564 K
L. 1909 ostalih 53 zadružnikov ima 62 deležev á 4 K = 248 K
51 v prejšnjih letih izstopivših zadrugov ima še 51 nevzdignjenih deležev á 4 K = 204 K
Skupaj: 2004 deležev á 4 K = 8016 K

To bilanco in ves račun za 1909 je občni zbor dne 20. marca t. l. odobril in potrdil.

Anton Jeršinovic l. r.,
ravnatelj.

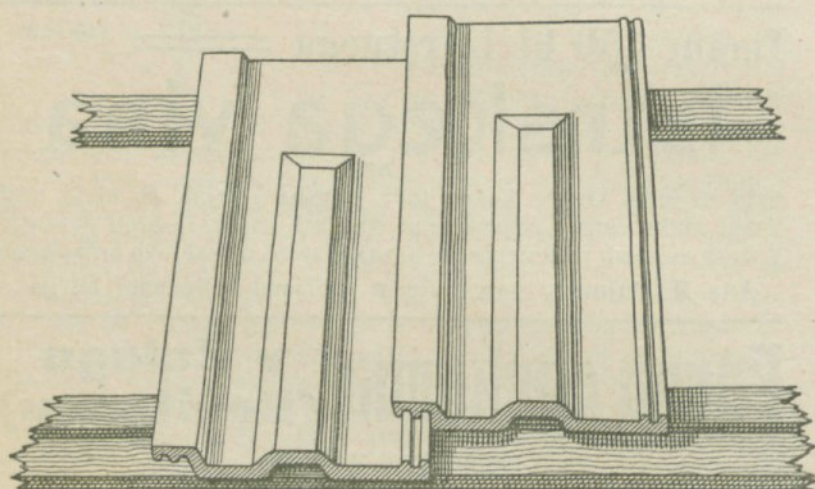
Martin Malnerič l. r.,
odbornik.

Avzug Kunc l. r.,
odbornik.

Karol Müller l. r.,
odbornik.

Anton Spreizer l. r.,
rač. pregledovalca namestnik.

Franc Šetina l. r.,
računski pregledovalec.

F.P. Vidic & Komp. Ljubljana

tovarna zarežanih strešnikov

ponudi vsako poljubno množino

patent. dvojno zarežani

(22-24-5) **strešnik-zakrivač**

sposobno obvezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtih navzgor! Streha popolnoma
varna pred nevihtami.

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje
streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

Hiša

v Kandiji pri Novem mestu ob deželni cesti stoječa, enonad-
stropna, v dobrem stanju, pripravna za vsako prodajalno ali obrt,
se iz proste roke prodaja.

Več se izve pri uredništvu Dol. Novic.

(70-3-2)

Izdajatelj in založnik Urban Horvat.

Odgovorni urednik Anton Žlogar.

Tisk J. Krajec nasl.

Spomladi in po leti tekočega leta se bode posekalo nekaj
stotin kubičnih metrov smrekovega lesa, od katerega se bode

smrekova lubad

na ta način prodala, da kupec deblo sam oluši in plača.
Cena smrekovi lubadi se bode računala od kubičnega metra
smrekovega debla. Ponudbe sprejema

(44-5-4)

oskrbništvu graščine Ruprčvrh pri Novem mestu.